

51007616-STI-003 Notitie

Compensatie Natura 2000 habitattypen Guisweg

Compensatieopgave, randvoorwaarden en mogelijkheden

Auteur Mark Grutters
 Projectnummer sweco.projectId
 Onderwerp sweco.name
 Klant sweco.mainCustomer.name
 Projectleider sweco.projectManager.firstName
 sweco.projectManager.lastName

1 Inleiding

Het project Guisweg in gemeente Zaanstad, Provincie Noord-Holland, leidt in de gebruiksfase tot relevante stikstofdeposities op habitattypen in Natura 2000-gebieden. De Passende Beoordeling (Grutters, Husken, and Huizinga 2022) wees uit dat voor drie Natura 2000-gebieden, te weten *Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder* en *Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske*, significante effecten op habitattypen H4010B *Vochtige heiden (laagveen)* en H7140B *Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)* niet kunnen worden uitgesloten. In het haalbaarheidsonderzoek (Jaspers 2022) is verkend wat de mogelijkheden zijn om dit project vanuit de stikstofproblematiek doorgang te kunnen geven. Hierbij zijn effectbeperkende maatregelen, externe saldering en compensatie onderzocht. In de voorliggende notitie zijn de mogelijkheden en randvoorwaarden voor compensatie van beide habitattypen beschreven ter voorbereiding op de planuitwerkingsfase.

Het areaal van de compensatieopgave is vastgesteld middels het StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1) (Goderie and Vertegaal 2020), waarmee kan worden berekend in welke mate het areaal aan habitattypen door kwaliteitsverlies in de tijd afneemt bij overschrijding van de KDW.

2 Compensatieopgave

Omvang effectgebied

In de Passende Beoordeling is het areaal berekend met relevant projecteffect, dit is het areaal gekarteerd habitatype waar een projecteffect optreedt (>0,00 mol/ha/jr) en waar de KDW (naderend) van de stikstofgevoelige habitattypen overschreden wordt. Dit is in totaal 1,11 ha. voor H4010B en 35,35 ha. voor H7140B, verdeeld over 3 Natura 2000-gebieden (Tabel 2.1). Voor Polder Westzaan en Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder is dit nagenoeg het gehele areaal aan de betreffende habitattypen.

Tabel 2.1 Arealen met relevant projecteffect

Habitatcode	Maximale relevante toename (mol N/ha/jr) ¹	Areaal met relevante toename (ha) ²	Relevant t.o.v. totaal areaal (%) ³
Polder Westzaan			
H4010B	2,04	0,09	100%
H7140B	16,28	13,69	92,6%
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder			
H4010B	0,11	1,02	100%
H7140B	2,48	14,32	100%
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske			
H7140B	4,01	7,34	13,8%

Habitatcode	Maximale relevante toename (mol N/ha/jr) ¹	Areaal met relevante toename (ha) ²	Relevant t.o.v. areaal (%) ³	totaal
Totaal				
H4010B		1,11		
H7140B		35,35		

1. Maximale toename aan stikstofdepositie in mol N/ha/jaar op hexagonen met een (naderende) overschrijding van de KDW door achtergronddepositie inclusief de berekende depositietoename. 2. Totaal gekarteerd oppervlak met een relevante toename aan stikstofdepositie. 3. Het percentage aan areaal met een relevante toename aan stikstofdepositie ten opzichte van het totale areaal binnen het Natura 2000-gebied.

Omvang compensatie-opgave

Het areaalverlies dat naar verwachting over langere tijd optreedt vanwege de afname van kwaliteit als gevolg van stikstofdepositie is berekend met behulp van het StikstofEffectvoorspellingsModel. In Tabel 2.2 wordt de berekende compensatieopgave weergegeven voor de habitattypen in de betreffende Natura 2000-gebieden.

Tabel 2.2. Berekende compensatieopgave.

Gebied		m ²	minimale zelfstandige eenheid (m ²)	onzekerheidsfactor	opgave (m ²)
Polder Westzaan	H4010B	0,035			
	H7140B	44,57			
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	H4010B	0,023			
	H7140B	7,09			
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	H7140B	5,89			
totaal H4010B		0,058	100	2	200
totaal H7140B		57,549	100	5	500

Conform het Methodiekdocument habitatkartering (Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering 2015) worden habitattypen als zelfstandige eenheid pas opgenomen op habitatkaarten wanneer het areaal minimaal 100 m² omvat. Van kleinere arealen kan vanwege de kwetsbaarheid de instandhouding niet gegarandeerd worden. Bij compensatie op een locatie die niet grenst aan bestaand habitat dient de compensatieopgave eventueel te worden verhoogd tot dit minimum van 100m² voor een zelfstandige eenheid.

Om eventuele onzekerheden in de totstandkoming en ontwikkelingssnelheid van de compensatie weg te nemen wordt een onzekerheidsfactor toegepast. Daarvoor wordt het oppervlak te compenseren habitatype bij de meeste habitattypen met een factor twee vergroot, voor enkele habitattypen waarvoor geen bovengrens vastgesteld kon worden, wordt als onzekerheidsfactor 5 gehanteerd. Dit is van toepassing voor H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden).

Compensatietermijn

Atmosferische stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en vermessing van stikstofgevoelige habitattypen wanneer deze boven een kritische waarde komt (de kritische depositiewaarde, KDW). Door de verrijking kan de vegetatie verruigen en kunnen kenmerkende soorten van schralere milieus verdwijnen. Daarnaast leidt stikstofdepositie tot verzuring, waardoor verzuringsgevoelige soorten verdwijnen en de soortenrijkdom en kwaliteit voor zuurgevoelige habitattypen afneemt. Bij overschrijding van de KDW zal eerst de kwaliteit afnemen, op termijn kan de kwaliteit zo slecht worden dat het niet meer kwalificeert en leidt dit tot afname in oppervlakte (oppervlakte-effect) van het betreffende habitatype.

In het StikstofEffectvoorspellingsModel wordt aangegeven dat de periode waarbinnen daadwerkelijk sprake is van verlies aan habitatype afhankelijk is van de gevoeligheidsklasse voor stikstofdepositie. Deze periode is minimaal 10 tot maximaal 20 jaar. Voor uiterst gevoelige habitatypen (KDW <1000) is dit 12,5 jaar, voor gevoelige typen (KDW 1500-2000) is dit 15 jaar. Bij matig gevoelige typen (KDW>2000) treedt het verlies op in 20 jaar. De habitatypen H4010B (KDW 786) en H7140B (KDW 714) vallen beide in de categorie uiterst gevoelig. Dit betekent dat de termijn waarop de compensatie van deze habitatypen moet zijn gerealiseerd ca 12,5 jaar is.

3 Ecologische vereisten

Om mogelijke compensatielocaties te bepalen dienen de ecologische vereisten van de habitatypen in beeld te worden gebracht. Deze worden onderstaand per habitatype weergegeven.

3.1 H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Beschrijving

Dit habitatype betreft soortenrijke veenbegroeiingen van betrekkelijk voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden. Kenmerkend voor veenmosrietland is een gesloten moslaag met dominantie van veenmossoorten, een varenrijke kruidlaag en een ijle rietlaag (van Dobben et al. 2016). Veenmosrietlanden kunnen op verschillende wijzen ontstaan. Meest voorkomend is het ontstaan door mesotrofe verlanding van open water in sloten, plassen en petgaten. Het is een intermediair successiestadium, bij verdere successie kan het type weer over gaan in latere successiestadia H91D0 (hoogveenbossen), en onder bepaalde omstandigheden moerasheiden H4010B (vochtige laagveenheide). Het habitatype kan zich ook ontwikkelen vanuit de oever van open water, waar ruwe bies en kleine lisdodde groeien en waartussen riet zich kan vestigen. In deze vegetaties ontstaat een verlandingszone door de invang van slib. Bij steile oevers of ondiep open water kan het type zich ook vanuit een drijvende kragte ontwikkelen.

Het ontstaan van verlandingsvegetaties is afhankelijk van niet al te voedselrijk oppervlaktewater. Verlanding wordt geremd door troebel en zuurstofloos water. De in de praktijk aanwezige matig voedselrijke omstandigheden zorgen ervoor dat verlanding niet snel op gang komt. In Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder en Ilperveld is op veel plekken een hypertrofe sliblaag (bagger) in de sloten aanwezig, en het peil varieert maar weinig, waardoor riet zich niet kan vestigen. In gebieden als het Ilperveld, waar de nutriëntenbelasting hoog is, ontstaan open, voedselarme tot matig voedselrijke vegetatietypen, zoals veenmosrietland en moerasheide, hoofdzakelijk door een intensief maaibeheer, waarbij de bodem door het regelmatig afvoeren van de biomassa verarmt (maaïen en afvoeren). Het reguliere beheer van dit type is maaïen van het riet. Het moment van maaïen is hierbij essentieel. Maaïen tijdens het groeiseizoen wordt door riet niet verdragen waardoor bij zomermaaïen successie optreedt naar Moerasheide (H4010B). Bij herfst- of wintermaaïen kan veenmosrietland langdurig in stand blijven (van Dobben et al. 2016).

Ecologische randvoorwaarden

Voor de abiotische randvoorwaarden van H7140B (Runhaar et al. 2009) wordt uitgegaan van de omstandigheden van de beide subassociaties die behoren tot

Veenmosrietland (typische subassociatie en die met Pijpenstrootje: 9Aa02A en B) (van Dobben et al. 2016). Over het algemeen is het type gebaat bij matig voedselrijk water; natuurlijke peilschommelingen; een verlaagd aanbod van eutrofiërende stoffen en een jaarlijks maaibeheer.

Bij verlanding wordt de invloed van regenwater steeds groter door de ophoging van de organische bodemlaag. Behalve zuurder wordt de bovengrond ook voedselarmer. Hierdoor kan ontwikkeling naar veenmosrietland optreden vanuit zowel trilvenen als voedselrijkere moerasvegetaties, o.a. niet meer bevoeide rietcultures (Ministerie van LNV 2008).

In veenmosrietland mogen voor een goede vochtvoorziening van de veenmoslaag de grondwaterstanden in de zomer niet diep wegzakken (maximaal 20 cm). Bij een drijvende kragge is dit geen probleem.

	kernbereik	aanvullend bereik
Zuurgraad	matig zuur (pH 4,5 - 5,5)	pH 4 - 4,5 en 5,5 - 7
Voedselrijkdom	licht voedselrijk	matig voedselarm tot zeer voedselrijk
Vochttoestand	zeer nat (GVG -5 - +10), nauwelijks wegzakkend	
Zouttolerantie	zeer zoet	tot licht brakke omstandigheden
	aspecten	
Landschapsecologische processen	Verzuring leidt tot successie naar H7140B, maar ook weer verder. Grondwaterstand mag niet te diep wegzakken (max. 20cm).	
Regulier beheer	Rietmaaien is noodzakelijk (herfst-/wintermaaien)	

(bron: *Herstelstrategie H7140B: Overgangs- en trilvenen (Veenmosrietlanden)* (van Dobben et al. 2016))

3.2 H4010B Vochtige heiden (laagveen)

Beschrijving

Dit habitatype betreft een subtype van Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* (H4010). Het komt voor op voedselarme, zeer natte tot zeer vochtige, matig zure tot zure standplaatsen in het laagveengebied. Vaak is het aanwezig in mozaïek met veenmosrietland, trilveen of blauwgrasland. Moerasheide bestaat vooral uit veenmossen, met ertussen gewone dophei, verschillende soorten bosbessen en zeggensoorten. De vegetatie is laag en zeer open, riet en andere hoge moerasplanten zijn slechts hier en daar aanwezig.

H4010B is onderdeel van de successiereeks in laagveengebieden en ontstaat uit trilveen en veenmosrietland, wanneer de invloed van basenrijk water afneemt omdat een steeds dikkere regenwaterlens ontstaat bij het geleidelijk dikker

worden van de kragge. De vegetatie bestaat vooral uit ondiep wortelende zuurminnende soorten, de spaarzaam voorkomende basenminnende soorten, zoals riet en paddenrus, hebben hun wortels in voldoende basenrijke diepere veenlagen (*PAS Herstelstrategieën. Deel II: Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats*). Moerasheide is een tijdelijk stadium dat zich in de regel tot hoogveenbos (H91D0) zal ontwikkelen bij afwezigheid van het traditionele riet- en hooilandbeheer. Een beheer waar om de paar jaar in de nazomer wordt gemaaid is voldoende om het type in stand te houden (Beltman et al. 2014).

Ecologische randvoorwaarden

Het habitattype komt voor op voedselarme, zeer natte tot zeer vochtige, matig zure tot zure standplaatsen in het laagveengebied. De landschapsecologische positie van vochtige heiden in het laagveengebied komen sterk overeen met vooral die van veenmosrietland, waarmee het vaak in mozaïek voorkomt, maar het komt voor op wat hogere plekken waar de vegetatie niet meer in contact staat met grond- of oppervlaktewater.

	kernbereik	aanvullend bereik
Zuurgraad	matig zuur tot zuur (pH 4,5-5,0)	pH < 4,5 en 5,0 – 6,5
Voedselrijkdom	matig voedselarm	matig voedselrijk in de onderlaag, zeer voedselarm in de bovenlaag
Vochttoestand	nat – zeer nat	n.v.t.

aspecten

Landschapsecologische processen	verdere verzuring van H7140B leidt tot H410B. Op vaste veenbodem ontstaat H41010B uit blauwgrasland.
Regulier beheer	maaien in nazomer,

(bron: *Herstelstrategie H4010B: Vochtige heiden (laagveen)* (Beltman et al. 2014)).

4 Ontwikkelingstermijnen

Het is van belang dat de ontwikkelingstermijn van de nieuw te ontwikkelen habitattypen korter is dan tijd waarin de arealen afnemen door verslechtering als gevolg van de extra stikstofdepositie. Arealen nieuw habitattypen moeten kwalificeren voordat een vergelijkbaar areaal is verdwenen.

De ontwikkelingsduur is afhankelijk van de uitgangssituatie. De habitattypen veenmosrietland en vochtige heide zijn successiestadia in een langere verlandingsreeks. Wanneer geen voorstadium aanwezig is en beide habitattypen moeten ontwikkelen vanuit open water duurt dit veel langer dan wanneer er een meer of minder ver gevorderd voorstadium van de habitattypen aanwezig is. In eutrofe of mesotrofe wateren kunnen bij verlanding beide habitattypen ontstaan. In eutrofe systemen loopt de verlanding via rietland/zeggeveen naar veenmosrietland. In mesotroof water loopt dit via trilveen dat ontwikkelt naar veenmosrietland. Moerasheide kan ontstaan vanuit veenmosrietland of

veenmos-trilveen. Veenmos-trilveen kan ook ontstaan vanuit cultuurgrasland, via nat schraalland (waaronder blauwgrasland).

De successie vanuit open water naar H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) duurt meer dan 20 jaar. Bij de ontwikkeling vanuit een voorstadium als riet of trilveen moet rekening worden gehouden met een ontwikkeltijd van 10-20 jaar (Schouwenberg 1998). Dit valt binnen de termijn waarin afname van areaal wordt verwacht als gevolg van de toename van stikstofdepositie. Ontwikkeling vanuit trilveen kan echter leiden tot een afname van dit habitatype (H7140A), wat vanuit instandhoudingsdoelen ongewenst kan zijn. Er zal dus met name gezocht moeten worden naar mogelijke locaties waar dit vanuit rietvegetaties ontwikkeld kan worden.

Ontwikkeling van H4010B Vochtige heiden (laagveen) vanuit trilveen of veenmosrietlanden kan plaatsvinden in een periode van 5-10 jaar. Dit valt binnen de termijn waarin afname van areaal wordt verwacht als gevolg van de toename van stikstofdepositie. Ontwikkeling vanuit trilveen en veenmosrietland zal echter leiden tot een afname van deze habitatypen, wat vanuit de instandhoudingsdoelen ongewenst is. Dit is alleen mogelijk indien uitbreiding van het areaal van deze typen in het compensatieplan wordt meegenomen. Omdat er voor veenmosrietland al een compensatieopgave is, ligt het voor de hand om voor dit type een groter areaal te compenseren dan volgens de compensatieopgave noodzakelijk is. Dit betekent een ophoging van de compensatie van veenmosrietland van minimaal 200m². Geadviseerd wordt om voor de totale compensatie-opgave van ca 1.000 m² uit te gaan, om voldoende speelruimte te hebben voor onzekerheid over de daadwerkelijk ontwikkeling.

5 Compensatiegebieden

De compensatie van de betreffende habitatypen vindt bij voorkeur plaats aangrenzend op locaties waar deze al aanwezig zijn, omdat de standplaatsomstandigheden daar blijkbaar al geschikt zijn. Dit vergroot de kans op succesvolle realisatie. Deze ontwikkeling mag echter niet ten koste gaan van bestaand habitat of uitbreidingsopgaven voor de betreffende habitatypen vanuit de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. In onderstaande paragrafen wordt op hoofdlijnen onderzocht of er mogelijk uitbreidingsdoelstellingen bestaan voor de habitatypen in de betreffende Natura 2000-gebieden, en in hoeverre deze in het beheerplan nader zijn beschreven en gelokaliseerd.

5.1 Polder Westzaan

H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Voor Polder Westzaan geldt een behoudsdoelstelling voor oppervlakte van habitatype H7140B.

In de Polder Westzaan breidt veenmosrietland zich actief uit (Provincie Noord-Holland 2016a). Deze uitbreiding treedt op verschillende locaties op, met name in het Guisveld en het Westzijderveld. Veel bestaande veenmosrietlanden in de Polder Westzaan zijn echter aan het verzuren en ontwikkelen zich richting vochtige heide.

Compensatie van veenmosrietland kan in dit gebied worden gerealiseerd door extra maatregelen te nemen voor de ontwikkeling van het type, aanvullend op de maatregelen vanuit het beheerplan. Dit vraagt in de planuitwerkingsfase om zorgvuldige afstemming om overlap te voorkomen.

H4010B Vochtige heiden (laagveen)

Voor Polder Westzaan geldt een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte van habitatype H4010B.

De recente uitvoering van beheerplanmaatregelen zal naar verwachting leiden tot kwaliteitsverbetering en mogelijk ook uitbreiding van het huidige oppervlakte H4010B (Sweco 2021). Door toename van appelbes is het areaal vochtige heide afgenomen. Door plaggen van de percelen en verwijderen appelbes wordt geprobeerd het oorspronkelijk areaal met H4010B terug te brengen.

Zoekgebieden voor compensatie kunnen bestaande veenmosrietlanden zijn welke door successie verder kunnen ontwikkelen tot vochtige heiden.

Compensatie van dit habitatype kan in dit gebied worden gerealiseerd vanuit veenmosrietland, waarvoor dus extra areaal zal moeten worden gerealiseerd boven op de compensatie opgave voor dit type. Dit vraagt in de planuitwerkingsfase om zorgvuldige afstemming om overlap te voorkomen.

5.2 Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder

H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Voor Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder geldt een behoudsdoelstelling voor oppervlakte van habitatype H7140B. Omdat het een tijdelijk stadium in de verlandingsreeks is, zijn in het beheerplan verschillende maatregelen om het type te behouden of waardoor zich op nieuwe plekken kan ontwikkelen. Maatregelen zijn o.a. uitgraven van petgaten, herfstmaaïen, verwijderen van opslag en plaggen.

H7140B komt verspreid voor in het gebied, met een opvallende concentratie in het noordelijk deel van het Wormer- en Jisperveld. Meer verspreide locaties, met goed ontwikkeld veenmosrietland, komen voor ten westen en noorden van Jisp, in het zuidelijk deel van het Wormer- en Jisperveld en in de Kalverpolder. In de huidige situatie is 14.2 ha aan veenmosrietland aanwezig. Hiervan heeft 9,3 ha een goede kwaliteit, de overige 5 ha heeft een matige kwaliteit. Het areaal is door goed beheer toegenomen in de periode 1984-2009.

In het Wormer- en Jisperveld komen betrekkelijk veel jonge en initiële stadia van veenmosrietland voor. Zo'n 3 ha jong rietland met Echte koekoeksbloem is – via maaïen – potentieel geschikt om via successie om te vormen tot H7140B Veenmosrietland (Provincie Noord-Holland 2016b).

Door wegzijging van water uit het centrale deel van het Wormer- en naar de lager gelegen randzone treedt verdroging op in het middendeel. Aanwezige habitatypen H7140B en H4010B verdrogen hierdoor. De randzone zien hierom geschikt om nieuwe arealen te ontwikkelen.

Compensatie van dit habitatype kan in dit gebied worden gerealiseerd door extra maatregelen te nemen voor de ontwikkeling van veenmosrietland, aanvullend op de maatregelen vanuit het beheerplan. Dit vraagt in de planuitwerkingsfase om zorgvuldige afstemming om overlap te voorkomen.

H4010B Vochtige heiden (laagveen)

Voor Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder geldt een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte van habitatype H4010B.

H4010B is beperkt tot het noordelijk deel van het Wormer- en Jisperveld, in de Kalverpolder komt het habitatype niet voor. De trend in oppervlakte is negatief. Op de grootste locatie met laagveenheide is verlies van kwaliteit en oppervlak opgetreden door uitbreiding van de exoot Cranberry.

Maatregelen die in het kader van het beheerplan worden uitgevoerd voor uitbreiding van vochtige heiden zijn het maaien van aangrenzend veenmosrietland en het verwijderen houtige opslag in aangrenzend veenmosrietland. Ook is er voor uitbreiding van H7140B en H4010B na 2007 hoogveenbos gekapt.

Compensatie van dit habitatype kan in dit gebied worden gerealiseerd vanuit veenmosrietland, waarvoor dus extra areaal zal moeten worden gerealiseerd boven op de compensatieopgave van dat type. Dit vraagt in de planuitwerkingsfase om zorgvuldige afstemming om overlap te voorkomen.

5.3 IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Voor IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske geldt een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte van habitatype H7140B.

Maatregelen genoemd in het beheerplan zijn plaggen, herfstmaaien, verwijderen houtopslag, graven petgaten, delen hydrologische isolatie en verbetering van waterkwaliteit.

Compensatie van dit habitatype kan in dit gebied worden gerealiseerd, door extra maatregelen te nemen voor de ontwikkeling van veenmosrietland aanvullend op de maatregelen vanuit het beheerplan. Dit vraagt in de planuitwerkingsfase om zorgvuldige afstemming om overlap te voorkomen.

6 Locaties, inrichting en beheer

6.1 H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Vanwege de onzekere ontwikkeling en de lange ontwikkeltermijn van meer dan 20 jaar is de ontwikkeling vanuit open water in het kader van de compensatieopgave weinig kansrijk. Kansrijker is de ontwikkelingsoptie bestaande uit plaggen of het opzetten van het waterpeil vanuit een landsituatie. Op deze wijze is nieuw trilveen succesvol ontwikkelt in de Nieuwkoopse Plassen (plaggen) en de Rottige Meente (opzetten van waterpeil) (Bouwknegt and Jager 2015). Hieruit kan door successie weer veenmosrietland ontstaan. Bij plaggen kan door begreppeling worden voorkomen dat er verzuring optreedt, door aanvoer van basenrijk en nutriëntenarm water. Plaggen kan kleinschalig ingezet worden en zal gecombineerd moeten worden met een gelijktijdige verbetering van de waterhuishouding (OBN).

Onder invloed van maaibeheer kan H7140B ook ontstaan uit gemeenschappen van de Riet-klasse (Phragmitetea). Hiervoor is een intensief maaibeheer nodig met maaien en afvoeren in de herfst/winter. Ook dit zijn kansrijke standplaatsen. Uitbreiding van veenmosrietland kan gezocht worden langs sloten of andere wateren waar reeds een rietbegroeiing aanwezig is. Veenmosrietlanden zijn vaak in lintvorm aanwezig langs sloten. Locaties die grenzen aan bestaand veenmosrietland zijn hier bij kansrijk omdat de kans groter is dat zich hier de juiste condities voordoen. Voordeel daarbij is dat de levensvatbaarheid groter is omdat de nieuwe arealen onderdeel zijn van een groter geheel. De ontwikkeling naar veenmosriet kan worden gestimuleerd, door bestaande rietlocaties te isoleren van het oppervlaktewater, waardoor er sneller verzuring van de bodemlaag optreedt wat de vestiging van veenmossen versneld.

6.2 H4010B Vochtige heide (laagveen)

Meest kansrijk gezien de ontwikkelingstermijn is de ontwikkeling van vochtige heiden vanuit veenmosrietland. Dit kan middels maaibeheer. Zomermaaien leidt tot meer verschraling en afname van riet. Door veenmosrietlanden verder te isoleren van het oppervlaktewater kan de ontwikkeling naar vochtige heide gestimuleerd worden. Dit gaat wel ten koste van veenmosrietland, waarvoor dus extra areaal zal moeten worden gerealiseerd. Het habitatype kan daarnaast ontwikkeld worden door zomermaaien van rietvegetaties. De ontwikkeltermijn is dan wel langer dan vanuit veenmosrietland.

7 Conclusie

Ter compensatie van de stikstofeffecten van het project Guisweg is de ontwikkeling nodig van nieuwe arealen H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) en H4010B Vochtige heiden (laagveen). Wanneer de opgave gebundeld op één locatie wordt gerealiseerd is dit 500m² voor H7140B en 200m² voor H4010B. Het is echter juridisch onzeker of compenseren in een ander gebied dan waar het effect optreedt wordt toegestaan. Compenseren in het betreffende gebied zelf leidt tot hogere benodigde arealen, onder andere vanwege de noodzakelijke minimale zelfstandige eenheid van een habitatype.

Gezien de lage snelheid van verlanding wordt aangeraden de typen vanuit een direct voorstadium te ontwikkelen. Bij ontwikkeling van H4010 uit H7140 is boven op de compensatieopgave nog een verdere uitbreiding van H7140 noodzakelijk. Hierom kan als veilige marge uitgegaan worden van een totaal benodigd areaal van 1.000m² H7140B.

De verschillende gebieden hebben alle mogelijkheden voor ontwikkeling van de habitatypen die er gecompenseerd dienen te worden. Vervolgstappen zijn nodig waarbij uitgezocht wordt waar binnen deze gebieden geschikte locaties aanwezig zijn die kansrijk kunnen zijn. Ook dient uitgezocht te worden waar in de gebieden reeds beheermaatregelen beoogd zijn in het kader van de Natura 2000-beheerplannen. Op die locaties kan geen compensatie ontwikkeld worden. Aanbevolen wordt de terreinbeherende instanties in dit proces te betrekken.

Referenties

- Beltman, B., A Barendregt, H.M. Beije, N.A.C. Smits, R. van 't Veer, and L.P.M. Lamers. 2014. Herstelstrategie H4010B: Vochtige heiden (laagveen).
- Bouwknegt, C., and E. Jager. 2015. Hoe ontstaan en vergaan trilvenen en veenmosrietlanden. Afstudeeronderzoek naar de vegetatieontwikkeling van trilvenen en veenmosrietlanden in de Nieuwkoopse Plassen en de Rottige Meente.: Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek B.V./Hogeschool Van Hall Larenstein.
- Goderie, Ronald, and Kees Vertegaal. 2020. Achtergrondnotitie actualiseren StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1). Royal HaskoningDHV.
- Grutters, M., K. Husken, and R. Huizinga. 2022. *Passende beoordeling stikstofdepositie - Guisweg. Een onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming*. Sweco Nederland B.V. (De Bilt).
- Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering. 2015. *Methodiekdocument kartering habitattypen Natura 2000*. Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering.
- Jaspers, H. 2022. *Notitie Haalbaarheidsonderzoek stikstofdepositie Guisweg*. Sweco Nederland B.V. (De Bilt).
- Ministerie van LNV. 2008. Profieldocument habitatype Overgangs- en trilveen (H7140).
- PAS Herstelstrategieën. Deel II: Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats*. Edited by N.A.C. Smits, A.S. Adams, D. Bal and H.M. Beije.
- Provincie Noord-Holland. 2016a. Natura 2000 beheerplan Polder Westzaan 2016-2022. Haarlem: Provincie Noord-Holland.
- . 2016b. Natura 2000 beheerplan Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder 2016-2022.
- Runhaar, H., M.H. Jalink, H. Hunneman, J.P.M. Witte, and S.M. Hennekens. 2009. *Ecologische vereisten habitattypen*. KWR (Nieuwegein).
- Schouwenberg, E.P.A.G. 1998. *Mogelijkheden voor de ontwikkeling van laagveendoeltypen in landschapsstroken en ecologische verbindingzones langs de A2-Noord*. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (Wageningen).
- Sweco. 2021. Evaluatie Natura 2000-beheerplan Polder Westzaan - 91. Provincie Noord-Holland.
- van Dobben, H.F., A. Barendregt, N.A.C. Smits, R. van 't Veer, G. van Wirdum, L.P.M. Lamers, and H.H. de Vries. 2016. Herstelstrategie H7140B Overgangs- en trilvenen (Veenmosrietlanden).